

Prof. PhDr. Viera Kurincová, CSc., Katedra pedagogiky, PF UKF v Nitre

Oponentský posudok

na habilitačnú prácu

s názvom „*Od filozofie výchovy k filozofii pre deti*“

PaedDr. Gábora Pintes, PhD.

Na základe už predchádzajúceho poznania odborného zamerania habilitanta a v zmysle stanovených požiadaviek na posudzovanie uchádzača o vedecko-pedagogický titul docenta v odbore 1.1.4 Pedagogika, chcem v úvode posudku zdôrazniť, že téma, ktorou sa autor zaoberá v predloženej práci, je prirodzeným vyústením jeho dlhoročnej odbornej, ale aj pedagogickej práce. Filozofovanie o výchove a problematika filozofie výchovy zaujímali autora už počas magisterského štúdia, kde sa v diplomovej práci venoval problematike hodnôt vo výchove. V téme koncepcií modernej výchovy pokračoval v rigoróznej práci a napokon v doktorandskom štúdiu, ktoré úspešne ukončil obhajobou dizertačnej práce s témou, ktorá sa viaže k pedagogickej teleológii (Teleológia cieľov výchovy a ich konkretizácia v praxi). Tu premostil filozofiu a teóriu edukácie s reflexiou do pedagogickej praxe.

Uvedené už napovedá, že zo strany autora pri riešení otázok filozofie výchovy nejde o povrchný záujem, ale o systematickú prácu vo vzťahu k teórii, výskumu a praxi (metodike) predmetnej oblasti pedagogiky. Habilitantovi sa na vysokej úrovni podarilo rozvinúť to, čo dostal do vienka od svojich učiteľov a starších kolegov (najmä od pani PhDr. A. Gogovej, CSc., ktorá záujem o filozofiu výchovy v ňom vzbudila ako prvá). Prirodzene, aj riešenie výskumných úloh PaedDr. G. Pintes, PhD. a jeho publikačná činnosť je ukotvená v uvádzaných oblastiach pedagogickej vedy.

Posudzovaná habilitačná práca predstavuje významný prínos pre vedy o výchove, nakoľko rieši takú oblasť pedagogiky, ktorej sa v našom pedagogickom teréne nevenuje dostatočná pozornosť. Autor sa podujal analyzovať dostupné pohľady na filozofiu výchovy (ako hraničnej disciplíny edukačnej vedy), jej miesto v príprave učiteľov a deklarovať jej opodstatnenosť v študijných programoch učiteľských odborov štúdia. Štruktúra práce

reflektuje autorov hlavný myšlienkový zámer a jeho individuálny pedagogický koncept narábania s filozofickým poznaním a to v procese výchovy budúcich učiteľov, ako i v procese vlastného profesijného i osobného zrenia. Je evidentné, že má záujem riešiť tému v logickom postupe:

- od vymedzenia filozofických základov filozofie výchovy,
- cez prezentovanie vlastných (originálnych) prístupov k obsahovým a metodickým aspektom vo vyučovaní predmetu „Filozofia výchovy“ v učiteľských programoch štúdia,
- až po rovinu aplikačnú – analýzu filozofie pre deti a navrhnutie takého modelu prípravy učiteľov, ktorý ich vyzbrojí schopnosťami podnecovať a rozvíjať detské „filozofovanie“.

Každá z troch kapitol práce prináša podnety pre pedagogiku a v istom zmysle vedie k uvažovaniu o smerovaní prípravy budúcich učiteľov a výchovy súčasných žiakov. Veľmi zreteľne v texte rezonuje obava pred preceňovaním technických (resp. i prírodných) vied na úkor humanitne orientovaných obsahov edukácie.

Prvá kapitola (*Filozofia výchovy ako vstupná brána do štúdia edukačných vied*) a jej podkapitoly predstavuje teoretickú bázu pre pochopenie ďalších častí textu. Autor sa v nej zamerá na vymedzenie filozofie výchovy ako jednej z oblastí poznávania a vysvetľovania edukácie, vysvetľuje jej normatívny i deskriptívny rámec, filozofuje o rôznych pohľadoch na filozofiu výchovy, analyzuje svetonázorové východiská pre filozofie výchovy a ich edukačné konzekvencie, vymedzuje základné pojmy. Vychádza z prác viacerých autorov, z domácich a českých autorov sa habilitant najčastejšie odvoláva na B. Kosovú, B. Kudláčovú, A. Rajskeho, M. Zelinu, O. Kaščáka, B. Pupalu, J. Daneka, J. Prúchu, R. Palouša a N. Pelcovú. Analyzuje ich prístupy k tvorbe filozofie výchovy a uvádza niektoré vysokoškolské pracoviská v kontexte riešenia prípravy budúcich učiteľov. Z textu nie je celkom jasné, na základe akých kritérií volil autor práve vybraných autorov a katedry pedagogiky (niektoré vysoké školy pripravujúce budúcich učiteľov sú v texte nie spomenuté). Prosím autora, aby k uvedenému zaujal stanovisko. Aký je názor autora na filozofiu výchovy: je to základná pedagogická disciplína, alebo hraničná disciplína pedagogiky? Prosím tiež o názor autora na záujem o východné svetonázory a misticizmus, ktorý bol v posledných rokoch zaevidovaný a na ich konzekvencie pre edukáciu v našom geografickom priestore.

Druhá kapitola (*Tri rámce filozofie výchovy – vlastný prístup koncipovania filozofie výchovy*) je reflexiou autorovho poňatia filozofie výchovy ako oblasti poznania a jej realizácie ako vyučovacieho predmetu na Katedre pedagogiky PF UKF v Nitre. Rieši cieľ vyučovacieho predmetu vo vzťahu k profilu absolventa učiteľského vzdelávania, jeho obsahové súčasti a metodický aspekt. Táto časť práce má výrazný empirický charakter. Autor prezentuje svoje pedagogické skúsenosti, kriticky poukazuje na existujúce negatíva a hľadá ich príčiny. Zároveň predkladá vlastné návrhy (podložené výsledkami edukačného procesu) na to, ako študentov motivovať v predmetnej oblasti a facilitovať ich cestu za poznáním. Je evidentné, že autor má záujem o to, aby obsah filozofie výchovy „prežívaný“ študentmi, mal svoje miesto v procese utvárania individuálnej koncepcie edukácie (individuálnej pedagogickej mienky) študenta učiteľstva.

V druhej kapitole oceňujem snahu autora o prepojenie vlastných pedagogických skúseností a podnetov z odbornej spisby (najmä zahraničných autorov).

Vo vzťahu k tejto časti habilitačnej práce mám na autora niekoľko otázok:

- vzhľadom na to, že autor má mnohoročné pedagogické skúsenosti, vie porovnať prístup študentov k vyučovanému predmetu v minulosti a v súčasnosti? Vidí rozdiel medzi študentmi študujúcimi prírodovedné a humanitné zameranie? Je rozdiel medzi dennými a externými študentmi?
- Na základe akých kritérií vyberá habilitant námety na prečítanie filozofických diel študentmi? Má prehľad o tom, ktoré knihy študenti preferujú? Vie aj príčiny preferencií?

Aplikačný rámec má tretia kapitola (*Aplikovaná filozofia a program „Filozofia pre deti – P4C“*). V nej autor rieši problematiku aplikovanej filozofie, ktorá je v našej pedagogickej realite zatiaľ menej známa. O to viac oceňujem intenciu habilitanta rozšíriť odborné poznanie do nášho pedagogického prostredia. Záujmom o detské filozofovanie a koncepcie filozofie o deti (ako vieme, tento záujem autor deklaroval aj absolvovaním špecializovaného kurzu programu filozofie pre deti) poukázal na nové dimenzie aplikovania filozofie do edukačného procesu.

Vzhľadom na túto časť habilitačnej práce prosím, aby autor uviedol svoju predstavu o predmete filozofia pre deti pre študijné programy Predškolská a elementárna pedagogika a Učiteľstvo pre primárne vzdelávanie. Prosím tiež autora, aby uviedol, či vidí nejaký vzťah medzi aplikovaním zásad filozofie pre deti v edukačnom procese a koncepciou objavného vyučovania.

Habilitačná práca je vypracovaná predovšetkým literárno - historickou metódou. Autor preukázal veľmi dobrú orientáciu v našej, ale i v zahraničnej literatúre (v knižnej a časopiseckej a v relevantných internetových zdrojoch) a schopnosť korektnej práce s ňou. Vzhľadom na tematiku práce, sám autor aplikuje i filozofovanie o výchove, čo treba hodnotiť pozitívne. So zmyslom pre mieru prezentuje vlastné skúsenosti s prípravou budúcich učiteľov a modeluje jej perspektívu v predmetnej oblasti.

Celkove má práca logickú štruktúru a primeraný rozsah. Obsahuje všetky súčasti predpísané pre tento typ písomných prác. Za formálne chyby považujem štylistické nedostatky, ktoré v niektorých častiach textu sťažujú jeho zrozumiteľnosť. Nie sú však takého charakteru, že by znižovali odbornú úroveň práce a jej jednoznačný prínos pre rozvoj pedagogickej vedy a edukačnej praxe. Práca má svojim charakterom znaky novátorstva v pedagogike. Výsledky testovania prekryvu (zhody) textu práce s inými prácami dokumentujú jej originalitu. Po úpravách odporúčam prácu publikovať.

ZÁVER

Habilitačná práca autora PaedDr. G. Pintesa, PhD. spĺňa všetky kritériá kladené na tento typ písomných prác. Odporúčam prijať ju na obhajobu a po jej úspešnom ukončení navrhujem udeliť autorovi vedecko-pedagogický titul docent v odbore 1.1.4 Pedagogika.

Nitra, 20. 9. 2014

prof. PhDr. Viera Kurincová, CSc.

oponentka